

۱ تموز
۱۳۴۰

تورک تاریخ انجمنی مجموعی

اون در دنجی سنه
نومرو ۴ (۸۱)

لهستانده تورک حاکمیتی

فرانسهده قرال طقوزنجی شارل وفات ایتمشدی . یرینه ، قاردشی ، لهستان قرالی هازی دووالوا کچه جکدی . هازی ، « اک عاقل مشاورلرینک فکرلرینه مخالف اولارق ، لهستان تاجنی ترکه وعزیمته قرار ویردی . افکارینی کمال دقتله تبعه سندن کیزله دی ، خلق کندیسینی زورله براقامق ایستیوردی . جز برانک ۱۸-۱۹نجی کیجه سی (فارقووی) شاتوسنک کیزلی بر مردیونندن ایندی ، میته بر قاچ کیشی آلاق اوستریا حدودینه طوغرو درت نعل ایله صاووشدی ، کیتدی ، (۱).

صوقوللو محمد پاشا دیوان هایونده بو حوادثی آلدینی زمان ، کندیسنه مهم بر وظیفه نک ترتب ایتدیکنی کوردی . روسیه دن ، اوستریا دن آلینان خبرلر بو وظیفه نک مشکل اولدینی کوستریوردی . او صره ده ، منحل قالان لهستان تاجنه ایکی مدهش رقیب واردی : بری موسقوف جاری مدهش ایوان ، دیکری نجه ایمپراطوری ماقسیملیان . ماقسیملیان ، دیوان هایونه هر ییل منتظماً ویرکیسینی کوندرمکله برابر اوروپا اورتاسنده تورک حاکمیتک قیرماسنه بوتون قلبی ایله منتظر دی . صوقوللو ، اوستریانک بوسیاستنه واقف دی . بونکله برابر هیچ برسیاستک تورک قوتنی مغلوب ایدمه جکنی بیلور ، روسیه ایله اوستریانک رقابتندن هیچ براندیشه طویماوردی . صوقوللو ، لهیلرک ده تورک نفوذینه آنجق قوت قورقوسیه تابع بولنقلرینه قانعدی . اختیار وزیر ، هیچ بر خریستیان دولنک تورکلره صمیمی بر رابطه بسله میه جکنه قناعت حاصل ایله مشدی . بوسیدن ، لهستانه ینه کندیسینک نصب ایتدردیکی قرال هازی قاچار قاچار ، لهستانده تورک حاکمیتی ادامه ایتک ایسته دی . بونک ایچون بر چاره دوشوندی ؛ موسقوف قرالنک اوغلی لهستانه قرال اولمش دیه بر شایعه

جیقارمق؛ بوشایعدن بالاستفاده کویا دیوان ہمایونک خبری اولمادن لہستان حدودندہ چاپوللر یایمق، لہلیلیری دائما « سدهٔ سعادت » ہ مراجعت مجبوریتندہ بولوندورمق.. صوقوللو محمد پاشا بوبلانی موقع تطبیقہ قویمق ایچون (فولہک) بکنہ آتیدہ کی حکم ہمایونی کوندردی:

« فلک بکنہ حکم کہ یہ کفرہ سنک قرالری فرار ایدوب ینہ فرانچہ ولایتہ کیدوب مملکتلری قرالسز قالوب ویج قرالک ویاخود مسقو قرالک اوغوللرین قرال نصب ایتمک مراد اندوکلری استماع اولندی. مذکورلرقدیمدن بوجانب ایلہ عداوت اوزرہ اولوب برینک اوغلی اندہ قرال اولورسہ فتنہ دن خالی قالمالزلر. مذکورلرہ بر کوشمال لازم اولماغن محضاً بوجانبہ انجاس مراجعت ایتمک ایچون فلک کہ قریب ولایتلری نہب وغارت اولمق امر ایدوب بیوردوم کہ وصول بولدقده بویادہ حسن تدبیر وتدارک ایدوب بوخصوصن بوجانبہ اشارت اولندوغن بر فرده اشعار ایتموب یلہ قرالی فرار ایدوب عہد وامان بوزولشددر. دشمنن اولان موسقو قرالی اوغلن قرال ایشلر فرصت غنیمت در دیو صیت وصدا ایدوب ایویکندو برار وافر عسکر تدارک ایدوب کندولر سکر دور کبی کوندروب سردار تعین اندوک کہسنہ یہ تنبیہ ایلیہ سنکہ حکم غارت وخسارت وقرائو قشتلری احراق وبولدقلرین اسیر ایدوب بر وجہلہ ضرر وکزند ایدہ لکہ موجب عبرت اولوب دایما بوجانبہ مراجعتدن خالی اولیلر (حسین چاوشہ ویرلدی) فی ۲۰ جا ۹۸۲، (۱).

صوقوللونک امری اجرا ایدلیکی کبی، آرزوسی دہ یرینہ کلدی. اردہ لویودہ سی باطوری اشتوان، لہستانک قرال خاندانندن یا کہ للون عائلہ سنہ منسوب پرنسس آنانک زوجی اولمق (۲) و صوقوللونک دہ تصویب کردہ سی بولومق حسیلہ لہستان تختہ اصعاد ایدلی. تورک سیاسی، قوتلی بر اردوبہ، مقتدر وفدا کار رجال دولتک ذکاسنہ استناداً، اورویادہ بو درجہ نفوذ کوستردی. فقط تورک نفوذینک تأثیری ایچون یالکز قوت کافی دکلدی. استانبولہ وطنپرور بر وزیر، قوتلی بردولتک پرواسز بررجل سیاسی، آوستریا ولہستان حدودلرندہ، ازجلہ بودیندہ، دکرلی بر بکلر بکی، آق دکزده غازی خیرالدینک جسور خلفلری تورکلک نامنہ چالیشیورلر، وأولمکدن قورقمیورلردی. اوزمانکی تورک حالت روحیہ سی، پارلاق ظفرلر ودواملی موقفیتلر احرارینہ مساعد ایدی. سرحدلردہ، غزنا اجریلہ قلباً بویوک برحظ طویان بر بولداشدن استانبولہ زیب واحتشام ایچندہ، زر وزبورہ مستغرق بر وزیرہ وارنجیہ قدر همان ہر فرد دولتی دنیسانک بوتون

(۱) خزینۂ اوراق، مہمہ دفتری ۲۶، ص ۱۹۴

(۲) ہامہر، دولت عثمانیہ تاریخی، جلد ۲، ص ۲۰۰

دولتلىرى فوقنده بيليور، الك بويوك قراللىرى توركلره خراجكذار كورمكله درونى ذوقنى تطمين ايدىوردى . صوقوللونك قروده و دكزده اداره ايتدىكى قوتلر ، بوفكرلرله پرورده رجالدن مركدى .

صوقوللو محمد پاشا، دهاول، هازرى دووالوانك لهستان قرالى نصبنده ياپدىنى كې(۱)، بوسفرده باطورى اشتوانى لهستان پايتختنه قدرمحافظة ايتك ايستىدى. اول امرده آوستريانك ممانعتنى نظر دفته آلدى. ذاتا دهاول، آوستريا طرفندن برمانعت وقوعه كلدىكى تقدیره امپراطور ماقسيمليانك « مملكت و ولايتنه آقین ايدوب قصبات و قراسن ياقوب ييقوب واطفال وازواجلرين اسير » ايتىمى ايجون بودين بگلرېكى مصطفى پاشايه امر كوندرمشدى. شمى ده عين صورتله بغداد و يوده سنه بر امر يازدىردى. بىكى لهستان قراللك محافظه سى ايجون « بغدادن عسكرندن كفايت مقدارى عسكر » قوشولماسنى تئيه ايتدى . افلاق و يوده سنك كاتى احد ايله و يوده سى ، آفكرمان ، نيكبولى و سلستره بگلرېنه كوندريلن امرلك (۲) صورتى بروجه آتى ايدى:

« بغداد و يوده سنه حكيمه مکتوب كوندروب اردل و يوده سى قرال اولغيجون فرمان شريف موجبنجه ايله ولايتنه توجه ايتك اوزره اولوب لكن نېجه عسكرى يوللرين سد ايدوب بغدادن ايجندن كتمك مراد ايدىوب واكى سنجاقېكى خوتين نام قلعه قرينده عسكرى ايله اوتورمه سى خصوصن بلديرمش سن. ايمدى مذكور و يوده سى ذكر اولنان مھلدين كچمك ايجون يول و يريلوب و بغدادن عسكرندن كفايت مقدارى عسكر قوشلوب مقرينه وارنجه بيله كتمك امر ايدوب بيوردم كه بوبابده مقيد اولوب فرمان شريف موجبنجه محل مزبور دن مشارالېه يول و يروب دخى توجه اندوكده بغدادن عسكرندن دخى كفايت مقدارى لشكر معاونت و مظاهرتده كال اقدام و نهايت اهتمام ايله سن و نه زمان توجه ايجون كچوب كندوكن و سندنخى نه طريقه معاونت ايدوب كوندردوكك يازوب بلدوره سن. عرض اولندوغى اوزره بگلر قوللردن نيكبولى و سلستره سنجاغى بىكى سنجاغى عسكريله و آفكرمان بىكى دخى عسكرى ايله اول محله واروب مذكور و يوده مقرنه واروب ساكن اولنجه دكبن توقف ايتك امرم اولشدر . وارد و قلزنده زاد و زوادلرين خصوصنده مقيد اولوب مضايقه چكدرميه سن . شوبلكه لازم كلوب مشار ايله و يوده سنى بيله الوب كيتمك مراد ايدىنورسه كندو الله بيله واروب مقرينه ايلتوب قرال ايلك باشنده انواع معاونت و مظاهرتك ظهوره كتوره سن، اكر سن بالذات كتمك لازم كلز ايسه مشارالېهم سنجاقېكلرېله قلعه خوتين قرينده جمعيت اوزره

(۱) — مجموعه تك (۳۵) نومرولو نسخه سنده (صوقوللو محمد پاشانك لهستان

سياسى) نه سراجعت .

(۲) خزينة اوراق، مهمه دفترى ۲۶ ، ص ۳۰۱ ، ۳۰۴

اولوب عسكر طلب ايدرسه كفايت مقدارى يانته آدم قوشوب كوندروب واول جانبدن مفرينه واروب ساكن اولوب دشمن احوالى برطرف اولدوغنه صحيح خبر كلدكدن صكره ساير امرا قوللرمله معاً اولمهلدن قالقوب وپودهلك حفظنده اولاسن (افلاق وپوده سنك كاتى احمده وبردلى (فى سلخ ذا ۹۸۳) .

بودين واليسى مصطفى پاشايه ده آتیده كى امر كوندرلدى :

« بدونده وزير مصطفى پاشايه حكيم كه بوندن اقدام حكيم هايوم كوندريلوب نجه قرالى مايننده منعقد اولان عهد وميثاقك خلافته ذاهب اولوب ليه ولايته واردل مملكتته دخل وتجاوز ايدرسه اول جانبدن اولان عساكر نصرت مأثرله سنداخى مملكت ولايته آقبن ايدوب قصبات وقراسن ياقوب بيغوب واطفال وازواجلرين اسير وايوان واسابلرين يفما وتالان ايدوب فراريلرين قليجدن كچروب انتقام تام ايليه سن ديو امرم اولمشدى . الحاله هذه اردل وپوده سى سده سعادت مصيرمه مكتوب كوندروب اشبو سبه مباركه ده ماه جمادى الاخرنك يكرى يدنجى كوفى بالذات قالقوب بعده ليه ولايته واردله دخل وتجاوز ايدرسه فرمان شريفم موجنبجه سن اول جانبه توجه اندوككده بوسنه وكليس وپوزهغه سنجاقلىرى بگلرى داخى كندو سمترلندن قرالك مملكتته يوروب اوروب خراب ويباب اتمك ايچون كندولره احكام شريفه كوندرلشدر . بيوردوم كه واريچاق بوبابده سنداخى مرتب ومكمل حاضر واماده اولوب فى الواقع قرال مذكور خلاف عهد ذكر اولنان ولايتله دخل وتجاوز ايدرسه سنداخى فرمان شريفم موجنبجه جيلتكده سرگوز اولان جلادت وشهامت وحسن فراست وكياستك موجنبجه شويلكه لازمه غيرت وديندارى وقاعده حيت كيتى ستانى ظهوره كتوروب ومشاراليهم بگلر قوللرمله داخى معجلاً مكتوب كوندروب خصوص ضرورى اعلان ايليه سن كه انلر داخى فرمان شريفم موجنبجه اول طرفدن يوروبوب كفار خاكسار ضلالت آثاره مجال وريمبوب حقلرندن كلالر . فى ۱۷ ج ۹۸۴ » (۱) .

« نجه قرالى » ، صوقوللونك انديشه ايتديكى كى ، باطورى اشتوانك حركتته هيچ برصورتله مانع اولامادى . رسم تنوج پارلاق برصورتده اجرا ايدلدى . باطورى اشتوان لهستان تاجنه نائل اولدينى كوندن اعتباراً ديوان هايون ايله ظاهراً حسن مناسباتده بولونمش ، بوصورتله لهستان تاجنى وفاته قدر محافظه اتمك ايسته مشدى .

...

صوقوللونك لهستانه قارشى تعقيب ايتديكى سياست ، بوجسيم اولكهي افلاق ، بغدادن واردل كى تورك سلطنته تابع برولايت حالته قويمقدى . اوچنجى مرادك جلوسندن صوكرا ، صوقوللو اسكى استقلالنى غائب ايتديكى حالده ، بنه بوفكرينى

قومدن فعله کتیرمکدن خالی قالمادی . صوقوللونک فکرنجه ، لهستان تورکیه نك حایه سنده ایدی . اولجه آوستریا ایله تورکیه بیننده عقد اولونان معاهده لرده ، ونديک وفرانسه حقنده اولدینی کبی ، لهستان ایچونده قراللق تعیری قوللانلینی حالده ، بوتاریخدن اعتباراً صوقوللو بوتعیرک قوللانیلماسنی ده قالدیرمشدی . حتی نجه قرالنه یازیلان نامه لرده لهستانه نجاوز ایتمه سی مکرراً بیان ایدیلیور ، عموم لهلیلر تورک تبعه سی تلقی ایدیلیوردی . فی الحقیقه ، لهستان قرالی تورکیه طرفندن نصب ایلمشدی ؛ بناءً علیه تورکیه یه تابع اولاجقدی . وقتیه لهستان قرالردن بری تاتارلر طرفندن اسیر ایلمشدی ؛ لهلیلر بوسیدن دولای تاتارلرده ویری ویرمک مجبوریتنده ایدیله (۱) .

صوقوللو لهستان ایله مناسباتی ایشته بوسورتله ادامیه دقت اییدی . قرالغنگ دها برنجی سنه سنده باطوری اشتوان ایله اسکی معاهده لری یگیله دی . باطوری استانبوله ایکی سفیر کوندردی : ژان سینیه نسکی ، هولیچ دره بکی رومانوف . بو ایکی سفیرک وظیفه سی ، وقتیه (۹۷۶) ایکنجی سلیم دورنده ، عقد ایدیله معاهده لری یگیله مکدی . صوقوللو بوکا راضی اولدی . یکریمی درت ماده دن عبارت بر معاهده تنظیم اولوندی . بومعاهده موجبنجه لهستان ینه تاتارخانه ویری ویره جک ، فقط هر ایکی طرف ده یکدیکرینک حقوقنه و اراضیسنه رعایت ایده جکدی . طورله ساحل لرنده لهلی اسیرلر تورکیه حدودندن کچیرلیه جک ، تورکیه ده کی لهلی اسیرلرک اسلام اولمامش بولونانلری مملکتلرینه اعاده اولوناجقدی . صوقوللو محمدپاشا بومعاهده نك عقدینی تأمین ایله کدن سوکرا ، لهستان قرالی باطوری اشتوانه اردللو احمد چاوشله آتیده کی نامه هایون کوندرلدی :

« لیه قرالنه یازیلان نامه شریفک صورتیدر

عنه علیه عالم مدار وسده سنیه کردون اقتدارکه ملاذ سلاطین نامدار و معاذ خواقین عالی مقداردر ، لیه امراسندن اولوب حالیه (۲) قبودانی اولان شیجسکی (۳) نام وزیرکز نامه کوز ایله ایلیچی کوندروب مجدداً عهدنامه هایونمز ویرمک باینده استدعای عنایت ایلدو . ککز اجلدن اولبایده عواطف علیه خسروانمز ارزانی قلوب رجا والتماسکوز اوزره مجدداً عهدنامه هایون مسرت مقرومنز عنایت واحسان اولنوب ومومی الیه ایلیچکز کمال ادب اوزره

(۱) هامر ، جلد ۲ ، ص ۲۳۱

(۲) هولیچ دره بکی رومانوف

(۳) ژان سینیه نسکی

رسالت خدمت برینہ کتورمکین حسن اجازت مقرر اولوب کوندرلشدرکہ نامہ ہایون مسرت مقرومز ایله وصول بولدقده استان محلہ البنیان و مشید ارکانزہ اولان وفور اخلاص و فرط اختصاصکز موجبہ جادہ صداقتده ثابت قدم و راسخ دم اولوب عنایت واحسان و اولبابده عهدنامہ ہایون سعادت مقرومزک مضمون عزت مقرونی ایله عمل اولنوب شرایط عهد و امان کرکی کبی رعایت اولنقی بابتده انواع مساعی جملہ کوز وجودہ کتورله (سراسر کیسه ایچنه قونلوب و آلتون قوزلق ایله بفلنوب اردللو احمد چاوشہ و برلدی) فی ۱۰ جا ۹۸۵ « (۱) »

صوقوللو محمد پاشا لہستان سفیرلرینہ ہر درلو قولایلقلری کوستردی . سفیر آناتولودہ خیلی شیلر مباحیہ ایتدی . آدملرندن جاھوینی صوف و سائر قاشلر آلمق اوزرہ درت بیک فلوری ایله (آقرہ) بہ کوندردی . سفیرک آدمینی محافظہ ایچون ہر طرفہ اسرلر یازدیردی . نہایت لہ سفیری « یتش فوجی ویدی وارول کرید شرابی » ، ایکی دنک خالی ، بر مقدار پاموق ایله استانبولدن مفارقت ایتدی . صوقوللو محمد پاشا عهدنامہک تطبیقہ رعایتده قصور ایتدی . تورکیہ دہ کی لہلی اسیرلر ماددہ سنہ بالخاصہ اہمیت و یردی . عقد ایدیلن معاہدہ موجبہ ، معاہدہ تاریخندن اول اسیر ایدیلوب مسلمان اولمش بولونان لہلی اسیرلر آزاد ایدیہ جک ، خریستیان قالمش اولانلر کیملرک نزدلرنده ایسہ و اولجہ قاچہ صابین آلمش ایسہ او بارہ تسویہ ایدیہ لک استرداد اولوناجقدی . بو کبی خریستیان لہلی اسیرلر ایله مسلمانلقلری شرعاً ثابت اولمیانلر مملکتلرینہ کیدہ بیلہ جکلردی . صوقوللو بو مسئلہک حل ایچون عموم « ممالک محروسہ » قاضیلرینہ آئیده کی حکمی یازدیردی :

« ممالک محروسہ قاضیلرینہ حکم کہ حالیا لیہ قرالی اولان افتخار الامراء العظام العیسویہ باتوری اشتوان قرال ختمت عاقبہ بالخر درگاہ معلامہ نامدار ایلیچی سن کوندروب عرض صداقت ایلمکن اشبو سنہ خمس و ثمانین و تسمایہ جامذی الاخرہ سنک غرہ سنندہ مجدداً عهدنامہ ہایونم و برلشدر . بیوردومکہ حکم شریفملہ درگاہ معلام چاوشلرندن . . . زید قدرہ و مشارالیہ قرالک آدمیسی ہر قنقیکزک تحت قضا سنندہ لہلو اسیر بولورلرسہ صحیح لہلو اولدینی شرعہ ثابت اولدقندن سوکرہ شول اسیرلرکہ تاریخ مزبور دن مقدم آلمش اولان مسلمان اولمشلر آزاد اولوب کفر اوزرہ اولنلرک ساحلرینہ نچہ بہ الدوقلرینہ عین و یردکلرندن صکرہ الدوغی بہاسن و یروب صابون الہلر . صاحبقری الدقلرندن زیادہ بہا طلب ایتیلر و شول اسیرکہ مسلمان اولیوب ازاد اولوب الندہ عناق نامہ سی اولان اولک کبی کفر اوزرہ اولان معتقلر اختیار لہلیہ ولایتہ کیتمک ایستدوکلرندہ عہدہ مخالف کسنہ مانع اولیوب بوللردہ امانل و عمال و بوہ جیلر و غیریلر طوتیبوب رنجیدہ ایلیلر . تاریخ مزبور دن صکرہ

طونلان لهلو اسیرلرندن مسلمان اولانلر کیرو آزاد اولوب کفر اوزره اولانلری صاحبلی اندن قرالک ادملری مشارالیه چاوشم مباشرتیه استرجاع ثمن ايله النوب صاحبلینه عهدنامه هایونه مخالف بهالین طلب اندرمیه لر و لیه اسیرلرینن بعضلری مسلمان اولیوب مولاسی بيله و یروب مدتی تمام اولدوقده ازاد اولوب انده عتاق نامه سی و ارایکن بعض کسنه لر بومسلمان اولمشدر دیو لهه کتتمکه مانع اولورلریمش . اول مقوله آزاد اولمش اسیرلرک مسلمان اولدقلری شرعله ثابت اولمازسه کسنه یه رنجیده اندرمیه سن . اما مشارالیه ایلچینک آدمیسی دخی بو بهانه ايله (مقایر) عهدنامه روس و سایر اجناسدن اولان اسیرلری لهلودر دیو دعوی و طلب ایتیه و آنوک کبی اللرنده لهلو اولیان اسیرلر بونورسه آلوب سده سعادتیه کوندره سن (اردللو احمد چاوشه ویرلدی) فی ۱۰ جا ۹۸۵ « (۱)

صوقوللو، عهدنامه احکامنه ناموسکارانه تابع اولدینی حالده له سفیرلری اصلاً روس اولانلردن بعضلرنی ده لهلو اولمق اوزره اطلاق ایتدیردیلر . ازجله محبوبه اسمنده بر قادینک زوجی زوجه سنک قیمتدار اشیاسنی آلاق ایکی اوچ کشی ايله برلکده فراره موفق اولدی . قادین دیوان هایونه شکایت ایتدی ، صوقوللو فراریلرک اعاده سی ایچون درحال یول اوزرنده کی بوتون قاضیلره ، ایلچینک معیتنه مأمور احمد چاوشه آتیده کی امری کوندردی :

« سده سعادتین لیه ایلچی سنه وارنجیه یول اوزرنده واقع اولان قاضیلره و ایلچی یا نتیجه بيله اولان درگاه عالی چاوشلرندن احمد چاوشه حکم که حالا محبوبه نام خاتونک زوج سی روسی الاصل اولان احمد و احمدک قرنداشی جعفر و جعفرک زوجه سی اولان یاسمین نام خاتون قرق اللی بیلدن برو استانبولده متمکن اولوب مسلمان اولمشلر ایکن حالا مرشد اولوب لیه ایلچی سیله بيله کیدوب و مزبور خاتونک خیلی اسبابن دخی بيله الوب کیتدوکلری اعلام اولتمین بوبابده درگاه معلام چاوشلرندن مصطفی چاوش مباشر تعین اولنوب پیوردوم که واردوقده مشارالیه ایلچی هر قنفکیزک تحت قضاسنه ایرشورسه ادملری اراسنده چاوشم مباشرتیه ایلچی معرفتیه مزبوران احمدی و قرنداشی جعفری و زوجه سی یاسینی بولدروب دخی وجه مشروح اوزره اوچی دخی مرشد اولوب و ایلچینک یاننده بولنورلر ایسه مقید و محبوس مزبور چاوشمه قوشوب سده سعادتیه کوندره سن (التماسی وجهله مصطفی چاوشه ویرلدی) فی ۱۱ جا ۹۸۵ « (۲)

باطوری اشتوان ، صوقوللودن کوردیکی حمایه بی پک جابق سوء استعمال ایتشدی . منفعتی ایچون تورکیه یه تابعیت کوسترن قرال ، قلباً تورکلرک زواله خواهشکر ایدی . بوسبدن فرصت بولدقجه حدود چاپوچلیقلرندن ، تورکلره بالواسطه ضرر ویرمکدن کری

(۱) خزینه اوراق ، مهمه دفتری ۳۱ ، ص ۶۶

(۲) کذا ، ص ۱۹۲

طور ميوردى. فقط بوحر كشنده بك زياده آلدانيوردى. «امارت ماب ايلت نصاب» خان
 حضرتلرينك «تاناار صبارفتار» ي توركلك شال محافظلريدى. تورك نفوذينه
 اجرا ايديله جك تجاوز دها قوده ايكن ، تاناار عسكرلرينك دشمن مملكشنده يغما
 و تالان وظيفه سنى كال ممنونيتله ايغا ايلدكلى متعدد دفعه لر كورولمشدى . بناءً
 عليه لهيلنرك بغدادن حدودلرنده ، طورله ساحلرلرنده يادقلى يغما كرلكه تاناار
 خانى مقابله ايتدى. باطورى اشتوان بوتجاولره نهايت ويرلسنى رجا ايچون استانبوله
 كاتى قريستوف چيرچه كى كوندردى. صوقوللو، لهستان قراللك نعمت ناشناسلفندن
 مغبردى . لهستان سفيرى قبول ايتدىكى زمان ، بو اغبرارنى تاميله كوستردى .
 سفير ، شكابتلرنى برر برر آكلاتدقن صوكرا ، قرال ايچون ايكى آت ، معينده
 كلن چاوش ايچون ده بر تيمار رجا ايتدى ، اوچونجى مرادكده جواى ايتىده .
 صوقوللو، متهور بر سىا ايله شو جواى ويردى (۱) :

— پادشاهمرك جواى حاضر . قرالكرزه كلنجه ، اوكا آت دكل ، مركب بيله
 يوق . چونكه پادشاهدن كوردىكى ايلكه مقابل افلاق حدودنده بك كوزل
 يغما كرلك ايتيردى . تاناار خانى قرالكرزى بوتون بكلىبه برابر اسير ايتدىكى
 ايچون بقالم زه نه يوزله باقاجق ! طورله قىلرندن آلدىكز باركيرلره و باراقى
 قاردشلك يادقلى شقاوتلره قارشى بوتون لهستان يغما ايدلسه ينه آزرده . پادشاهمزه
 شكرىنى بو صورتله ايغا ايتدىكى ايچون يازىق قرالكرزه ! يا اشقيايى دىرى دىرى
 ويرملى و يا خود باشلرنى تسليم ايتملىدر؛ يوقسه بوتون لهيلر يملكلىنى حاضر لاسينلر ،
 مسافرسز قالميه جقلىر .

صوقوللو ، لهستان سفيرى بو صورتله تهديد ايتدىكى كى قوبون قالديرمق ،
 شقاوت ايتك مسئله لرينك ده اوگنى آلق ايچون باطورى اشتوانه متعدد نامه لر
 كوندردى . فقط ايكى سنه صوكرا بويوك وزيرك شهادتى باطورى اشتوانى سرت بر
 آمردن قورتاردى . باطورى اشتوان ، صوقوللودن صوكرا ، آنجق سكر سنه
 قدر ياشاييلىدى . ۹۹۵ سنده ايدى كه ، «له قراللك فوت خبرى كلدى» (۲) .
 عين زمانده روسيه ده ، آوسترياده ده تبدلر حصوله كلىشى . امپراطور ماقسيمليانك

(۱) هامر ، جلد ۲ ، ص ۲۴

(۲) سلايكى ، ص ۲۱۶

وفاتی اوزرینه (۹۸۴) یرینه ایکنجی رودولف ، مدهش ایوانک وفاتی متعاقب یرینه (۹۹۲) فهدورایووانوویچ کچمشدی . صوقولویوه ایسه احمد پاشا ، سنان پاشا ، سیاوش پاشا ، اوزدمیر اوغلی عثمان پاشا ، خادم مسیح پاشا ، سکر سنه ایچنده ، بربری متعاقب خلف اولمشردی . باطوری اشتوان وفات ایتدیکی زمان ، سیاوش پاشا ایکنجی دفعه اولارق صدارت وظیفه سنی ایفا ایدیوردی .

***

سیاوش پاشا لهستانه قارشی عین سیاستی تعقیب ایده جکدی . بناء علیه اشتوان باطورینک وفاتی تبلیغ ایچون استانبوله کن لهستان ایلیجیمی چیرچه که صدراعظم سیاوش پاشا یکی قرالک « لیه ونمچه واسپانیه وفرانجه وانکلتره ومسقو آراسندن » تعیین اولونماسنی ، بالخاصه باب عالینک موافقتی ایله اولسنی تکلیف ایتدی . حتی لهستان بکلرینه ده بو مألده آتیده کی نامه هایون کوندرلدی :

« لیه بکلرینه نامه هایون یازله که سده سنیة سعادت و عتبه علیه عدالت عنوانرکه ملجاء سلاطین عظام ومسند خواقین کرامدر یرار معتمد علیه آدملر کوزدن درره توقد شویلر (۹) نام ایلیجیکزله مکتوب مصادقت اسلوبکر وارد اولوب مضموننده لیه قرالی اشتوان قرال اربینک اون اکیسنده حرد اولوب اما قرال اولای بزم ولایتزی عدالت اوزره ضبط ایدوب هر وجهله اغوری بزه یراشدی وقدمدن منعقد صلحی تمام مرتبه رعایت ایدردی . اول نیچه صلح وصلاحی رعایت ایدرسه بز دخی او وجهله رعایت ایدرز دیو استانه سعادت اشیانه مزدن دخی مایینده اولان صلح و عهده و امانی کما کان مرعی ومقرر طوتلوب احسان اولنان عهد و امان نامه هایون هان یالکرز لیه قرالی نامه اولیوب عموماً لیه بکلرینه عنایت اولوق کرکدر زیرا بزم مرادیمز اولدرکه کچن قرالریمز ابا و اجدادی یاننده منعقد اولان صلح و امانه نیجه رعایت ایتدیلرسه بز دخی اول طریقدن کچمیوب رعایت ایلمک عهدنده اولمشزدر و عتبه عالم پناهیلرنده بعض مفسددر واروب قدیمی صلح وصلاح و دوستلنی بوزمق مراد ایدرلر . استانه سعادتدن رجاضر بودرکه آنک کبی مفسددر سوزینه اعتماد بیورمیوب صلح وصلاحه و عهد و امانه مغایر بروضعه رضاضر یوقدر دیو اعلام ایلمش سز و بوندن غیری مزبور ایلیچی کوزنه تقریر و بیان ایلمش ایسه علی التفصیل پایه سریر سعادت مصیر خسروانه عرض اولنوب علم شریف عالم آرای پادشاهان محیط وشامل اولمشدر . امدی اکر لیه قرالریله اباعنجد مایینده اولان صلح وصلاح و دوستلق مرادیکز ایسه قدیمدن نوجهله اولاکلش ایسه بیه اولوجهله اوله سی سزک الیکزده در . استانه سعادت مزه دوستلق و دشمنک یوزندن کلوب کیدنرله اصلا منع ورد یوقدر . بونده قالدیکه درون دلن قدیمی صلحی رعایت ایدنر حقنده عنایت علیه خسروان مغارن اولیه . حرد اولان قرالکرز مملکت و ولایتکزی عدالت اوزره ضبط ایدوب اغوری

سیرہ یرادوغی محضا استانہ سعادتہ اخلاص ایلہ عبودیتہ ثابت قدم اولدوغی ایچون ایدی. زیرا قرال اولدقدہ نوجہلہ نصیحتلر اولنوب ایلمک جانبہ وقف اولندوغین کندی بیلوردی. مادامکہ سیرہ اولاجق قرال سدہ سعادتہزہ دوستلق اوزرہ اولنلردن اجازت ہایونمزہ ایدی، تعیین اولان ویاخود کندو ایچوکزدن بر قرالغہ برار اولانی سدہ سعادتہزہ اعلام اولنوب تعیین اولنہ. مراد اولان قرالکیز مملکت و ولایتکیزی عدالت اوزرہ قراللق آتمک مقرردر. دودمان خلافت بنیانمز اولور اولمز مفسدک کلامن استماع ایلمکدن میرا ومعرادر. قوت و قدرت ومہابت وحشمتی بر مرتبہدہدرکہ درونندہ حق ایلہ صلاح اولیوب ذرہقدر حیلہسی وخذعہسی اولنلردن برفردک کلوب سوز سوبلیکہ زہرہسی یوقدر. مکرکہ اخلاص ایلہ عبودیتہ ثابت قدم اولدوغی دفعتلہ معلوم اولاکہ سوزی فی الجملہ مسموع ہایونم اولا. چونکہ مفسد سوزیلہ قدیمی صلح و صلاح بوزلماسون دیو مرادابدرسز، نصب اولناجق قرالکیز معرفت شریفملہ اولق کرکدر. سدہ سعادتہ ایلیچی کوندرمکدن مرادکر نہدر. ظاہر بودرکہ قرال نصب و تعیین اولنلر ایچوندر. غیری نسنہ ایچون دکدر. قرال خصو صندہ غیری یہ کوندرمکیز ایسہ لغو محض در. نامہ کزلہ ہونده برار معتمد علیہ آدمکیز کوندرمکیز دخی معرفت ہایونم اولمدین آندہ قرال نصب ایسہ سز بوکا رضای شریفم یوقدر وماپیندہ اولان صلح وصلاح نمشکلہ کیرہ چکن صکرہ معلومکیز اولور. مملکت وولایتکیزدہ اسودہ حال اولوب حضور اندوکک محضا عتبہ علیہ عالینساہہ اصلاحیلہ عبودیت اوزرہ اولدوغیکزدندر. بوخصوصی عین دولت بلی سکز. امدی... در دولت مابعداکی کشی مقید اولوب اسکی کبی سدہ سنیہ عدالت مابمزہ شمدیہ دکین لہ قرالارینک رعایت ایدہ کلدکیزی صلح و صلاح و عہد و امان اموری رعایت اولنوب بلکہ اولکنندن زیادہ اولق مرادکزیسہ جناب جلالت مابعلہ قدیمی دوستلق اوزرہ اولوب درونندہ حیلہ وخذعہسی اولیانلردن بریسی اجازت ہایونملہ ویاخود ایچیکزدن قرالغہ لایق وقادر براختیار اییدیککیز کسنہ قرال نصب ایدوب جملہ کوز اسودہ حال اولوب بز دخی دائما اول جانبیلہ مقید اولوب اولکی قرالدن ارتق راضی و شاکر اولکیز مقرر (در). شویلمکہ اجازت ہایونم اولمدین بزوملہ ظاہر اگر دوست و دشمن ظن ایبدوککیز لہ و نمچہ و اسپانیہ و فرانچہ وانکلترہ و مسقو اراسندن تعیین اولنانی نصب ایدرسکز رضای ہایونم یوقدر. استانہ سعادتہزہ اولان اخلاص و اختصاصی ترک ایدوب صلحہ مخالف وضع آتمش اولورسز، صکرہ تداوی قابل ایلز. صلح و صلاح امری بر طرف اولور. اما جان ودلدن دوستلق بر قرار اولوب خلل پذیر اولماق اقضای مرادیکیز ایسہ نصب اولناجق قرالی بزوم اجازت ہایونمزہ قدیمی دوستلق اوزرہ اولنلردن ویاخود عادت قدیمہ اوزرہ کندوکوز اختیار ایدیککیز کسنہ سدہ سعادتہ اعلام ایدوب راضی بعدہ نصب آتمک کرکدر وبالجملہ بویکی شکلدن غیری اولورسہ اصلا وقطعا حضور ایدمیوب مملکت و ولایتکیزہ رعایا و برایا کوزہ اختلال دوشوب سدہ سعادتہزہ اولان دوستلمکیز دخی ہبا اولوب یورلق بوشدر. اکا کورہ مقید اولوب ہمہ حال بواکی کلامک بریلہ عامل اولق کرکدر. چونکہ بزوملہ اولان صلحی تمام رعایت ایدوب مخالفت ایلمک مرادیکیزدر، بو نصیحتی لموتوب خلافتہ نواز کوسترمیہ سز. ایلیچی کوندروب قرال مراد اولدوغن ودوستلفدہ ثابت قدم اولدوغکز

اعلامدن مرادی نر بودرکه قرال نصب اولماغه اجازت هاپونم اولوق ایچوندر. امدی اکر حضور حال ایله مملکت و ولایتکزرده اولوق مراد ایدرسکزر وجه مشروح اوزره عمل ایلوب دوستمزه دوست و دشمنمزه دشمن اولوب غیریلرک سوزینی قولاغکره قومیه سز. فی ۱۶ ب ۹۹۵، (۱)

باب عالی بو اندیشه لرله مشغول ایکن لهستانده قرال اتخاننده اتحاد حاصل اولامادی. بر قسمی اوستریا ایمراطوری رودولفک قارذشی آرشیدوق ماقسیمیلیانی، بر قسمی اسوج خاندانندن سکیزموندی، بر قسمی ده قاتهرینایی اتخاب ایتمک ایسته یوردی. بو اوچ فرقه دن اوستریا ایمراطوری ایسته ینلر، له بکلرندن زوبورووسکی نک فرقه سی، سکیزموندی ایسته ینلر باش وکیل زامویسکی نک فرقه سی، قاتهرینایی ایسته ینلرده یا که للون خاندانی طرفدارلری دی (۲). خصوصیه اوستریانک مداخه سی اوچونجی مرادک نظر دقتی جلب ایتدی. اردل و بوده سی طرفدن له اعیانه و صایاده بولونولماسی ایچون اردل قرالنه آتیده کی نامه هاپون کوندرلدی :

« اردل و بوده سنه (۳) حکم که حالیا لیه کفره سنک جمعیتی اولدوغن اعلام ایلدوکک اجلدن غفلت اوزره اولیوب اول جانبه دایما کوز قولاق طوتوب دفع مضر تلی خصوصیچون اقدام و اهتمام اوزره اولما کوز لازم و مهم اولغین بیوردوم که واردوقده بو بایده اعمال و مساهله اوزره اولقدن له جانبته مقید اولوب کوز قولاق طوتوب لازم کلورسه کندو و بالکزرجه کاغد یازوب کوندروب کرکی کبی نصیحت ایلیه سز که بو دکلو زماندن برو واقع اولان عهد و آمانه مضایر وضع اندوکلرینک ضرری ینه کندولره واقع اولور. صوک ندامت فایده الیز. بو جانبدن محکم نصیحت اولمشدر. شویله که نصیحت طوعیه لر نکاللری بوینلر نه اولور. اکا کوره مقید اولوب کما کان عهد و آمانی رعایتده دقیقه فوت ایلبلر بو حکم شریفم سکا نه کون واروب و لیه کفره سنک احوالی یچه در کیرچک جمعیتلری وارمیدر یوقیدر جیتلری اولدوغی تقدیرجه کاغد یازلمق لازم کلدکده نوجهله یازلمق اقتضا اندوکین اصلی و صحتی ایله یازوب معلا سده سعادتیه اعلام ایلیه سن دیو امر یازمشدر. فی ۲۵ ن ۹۹۵»

باب عالیسن نامه کلدیکی زمان، لهستانده آرشیدوق ماقسیمیلیان قرال اتخاب اولونمشدی. فقط بو اتخاب چوق دوام ایتهدی. بو دفعه، اولجه اقلیتده قالمش اولان زامویسکی فرقه سی غلبه ایتدی. اسوج قرالنک اوغلو، وازخاندانندن

(۱) خزینة اوراق، مهمه دفتری ۶۲، ص ۶۱

(۲) اولشتاین، تاریخ عمومی، بروکنر، پولونیانک صوک قراللی، ص ۳۵

(۳) اردل و بوده سی سکیزموند ایدی.

سکیزموند ایکنجی بر انتخابہ قرال تعیین اولوندی .
 لهستانده بواحوال جریان ایدرکن ، باب عالی یکدیگری ناقض خبر لر آلیوردی .
 بالخاصہ آوستریا ایمراطوری رودولف ، قاردشی آرشیدوق ناقسیمیلیانی تصویب
 ایتدیرمک ایچون ، باب عالی یہ ہر درلو تآمینانده بولنیوردی .
 باب عالی بو تآمیناتی قطعاً نظر اعتبارہ آمادی ، لہ بکیرینہ آئیدہ کی نامہ
 ہاپونی کوندردی :

لہ بکیرینہ نامہ ہاپون یازلہ کہ بیچ قرالی (۱) مکتوب کوندروب لہ ولایتہ قرال نصب
 اولنلو اولدوقدہ اول ولایتک اعیان و رأس الکتابی بر یرہ جمع اولوب جملہ تک تدبیر و اتفاقلہ
 اولور ایدی . اول ولایتہ حالا قرال تعیین اولتیق خصوصی موقع معینده اولیوب (فضولی
 بیانده) مذکور رئیس الکتاب (۲) اول ولایتک عادت و قانونلرینہ مخالف اسونجہ (۳)
 قرالینک اوغلین قرالغہ ایکاغله اوچ کوندن صوکر ااغستوسک یکر می ایکی سندنہ لہ قرالی
 نصب اولوب کلان موضعده بیچ قرالینک قرنداشی مقسمیلیان اختیار اولنوب ولایتہ قرال نصب
 اولنشدرد . یالکز لہ بکیری و اولو وودہ لرلہ اولامشدر بلکہ غایت لیتوانہ بکیری اتفاقلہ
 اولمشدر . یراز ایلیچیلر ابراملرلہ اولمشدر . اگرچہ استانہ سعادتہ خبر وارمشدر . لکن
 دوستلغہ بناء بر داخی اعلام ایلہ روز قراللق و یرمک آلق حق تعالی تک قبضہ قدرتندہ در
 ارادتی اولتیق کرکدر . اگر قرنداش قرال اولور ایسہ سایر قراللردن زیادہ دوست اولوب
 ایونوکشی تک اتمک مقرردر . واروب لہ داخل اولدوقدہ برابر ایلیچی کوندرمکدن خالی
 اولماز دیو اعلام ایلیش . امدی ہوندن اقدم قرالکز مراد اولدوقدہ استانہ سعادتمزہ یراز
 ایلیچیکز ایلہ مکتوبککتر کوندروب مراد اولان قراللز در دولتدن نصب اولنفلہ بزہ عدالت
 اوزرہ قراللق ایدوب زہانندہ ہر وجہلہ حضور و امنیت اوزرینہ اذن ہاپون ایلہ قرالغہ بر
 کسنہ طلب ایلدو ککزدہ درگاہ معلام چاوشلرندن مصطفی چاوش ایلہ وکلن ایلیچیکز ایلہ
 نامہ ہاپونمز ارسال اولنوب نصب اولناجق قرالکز یا سدة سعادتم ایلہ دوستلق اوزرہ
 اولنلردن بری و یا خود ایچیکزدن اختیار آتدو ککز کسنہ قرال نصب ایلک کرک سز دیو
 تیبہ اولندقدہ رضای شریفم اوزرہ اشبو بیچ قرالینک اسونج قرالینک اوغلن تعیین ایدوب
 قرال نصب ایدوب مشارالہ چاوشمزک بو خصوصدہ مکتوبی کلوب سدة سعادتمہ عرض
 اولندقدن صکرہ بیچ قرالینک قرنداشنہ ایلیچیلر کوندروب ابرام ایلک صلح و صلاح و عہد
 و امانہ مفایر دکلیدر . قرال نصب اولنوب اوچ کون کچدکدن صکرہ رضای شریفمزہ
 مخالف اخردن قرال کتورمک نهدن لازم کلدی . بو بابدہ کندو فلکز ایلہ سثوال و ملزم
 اولدوغکز اجلدن نامہ ہاپونمز ارسال اولندی . واروب وصول بولدوقدہ اگر سدة سعادتمز
 ایلہ قیدمدن منعقد اولان صلح و صلاح و اخلاص و اختصاصہ رعایت اولنوب مملکت

(۱) ویاہ قرالی ، آوستریا ایمراطوری

(۲) باش وکیل یوحان زامویسکی

(۳) اسوج

وولایتکنز حضور ووزره اولوق مرادکوز ایسه اتفاقکز ایله رضای شریفم اوزره مابینکنزده اولوب قرال نصب اولنان اسونج اوغلن کماکان قرالده قویوب اخردن کتورمک سوداسندن فراغت ایدهسز و الا نقض عهده باعث اولور وضع سزدن صادر اولمش اولور . صکره بهانه ایدهجک برنسنه یوقدر . اکا کوره رضای شریفم اوزره اسونج اوغلندن غیری قرالی کتورمیوب رضای شریفمه مخالف وضعه راضی اولیهسز . بیج قرالی مکتوبنده ارادت اللهه قایل اولوق کرکدر دیمش . ارادت الله بونک اوزرینه ایمش که اسونج قرالی اوغلی قرال اولوب رضای هایونمه موافق اش اولمشدر . اگر سده سعادتیز ایله اولان صلح و صلاح و عهد و امان مرعی اولوب حضور اوزره اولوق مرادکوز ایسه قرنداشکی لیه قرالغندن منع ایدوب مراجعت ایتردهسز دیو بیج قرالنه نامه هایونمز یازلوب وسده سعادتده اولان ایلیچی سنه تنبیه و تأکید اولمشدر . بز داخی خبر کوندروب بهمه حال اسونج اوغلن قبول ایدوب غیری قراله راضی اولیهسز والا صکره ایو اولیوب نقض عهد اولوق لازم کلور . اکا کوره مقید اولوب حسن مصلحت ایفاسنه سعی ایلیهسز دیو یازمشدر . (ایلیچینک دره غومانه (۱) ویرلشددر . بعده آندن آلتوب مذکور مصطفی چاوشه ویرلشددر . نامه ترجمه ایله) اواسط ذی القعدة ۹۹۵ » (۲) .

لهستانده اسوهج قرالنگ اوغلنی انتخابه طرفدار اولانلر غلبه ایدنجه ، باب عالینکده آرزوسی حصوله کلشدی . بنا، علیه اسوهج قرالنگ اوغلی سکیزموندک انتخابی دیوان هایونه تبلیغ ایلدی . اوستریا ایمراطوری ، قاردشنگ محرومیتدن متأثر اولدی ، دیوان هایونه مراجعت ایسدی . قاردشی ماقسیمیلیانک انتخابی ترویج اولونماسی ایچون تشبثاتده بولوندی . دیوان هایون بو تشبثاتده اهمیت ویرمهدی ، اسوهج قرالنگ اوغلی باب عالینکده نقطه نظرینه موافقدی . بوسیدن ، اولا اردل قرالنه ماقسیمیلیانک احوالی تفتیش ، صوکراده لیه بکلرینه انتخابلرینی ترویج ایچون آتیده کی فاملر کوندردی :

«اردل قرالنه نامه که حالیه قرالنگ احوالی نیه منجر اولمشدر . وقوعی اوزره معلوم هایوم اولوق لازم اولماغین و حالیا شرق سفرنده اولان عساکر ظفر مآثرمه سردار اولان وزیرم الح... فرهاد پاشا کرجستان اوزرینه سفر ایدون عنایت حقله بیجیسی قید بندله اسیر و بیجیسی طعمه شمشیر ظفر تأثیر اولوب استانه سعادتده اولان وفور صداقت واستقامتک مقتضاستجه اعلائی لازم اولماغن درگاه معلام چاوشلرندن قدوة الامائل و الاقران مصطفی زید قدره ارسال اولندی . واروب وصول بولدقده کرکدرکه بو بایده مقید اولوب ولایت لیه قراللق خصوصی بیجه اولمشدر و مقسلیان احوالی نیه وارمشدر . اصلا و قطعاً مشکوک و مهم نسه قومیه سن . محتی اوزره خبر آلوب دخی وقوعی اوزره یازوب معجلاً موی الیه چاوشله

(۱) دروغمان ، ترجمان

(۲) خزینه اوراق ، مهمه دفترى ۶۲ ، ص ۱۱۹

سدہ سعادتمہ عرض ایلیہ سن و ذکر اولنان کرجستان فتحی ایچون تحت اداره کدہ اولان اردل اہالیسنہ شنلکرو شادیلقلر اندروب اعدارغمنہ لازم اولان نسنہ لری اندروب و اطراف و جوانبہ اعلامی لازم اولنلرہ بوقتح خیرن اعلام ایلیہ سن دیو یازلشدر . فی ۴ ذی الحجہ ۹۹۰ھ . باب عالیسنک ہونامہ سی معنی داری . تورکک شرقدہ احراز ایلیدیکی پارلاق ظفر لزلہ غمہ بدہ کی سیاستنی تقویہ ایتمک ایستیورہ اردلدہ کی تورککلرہ تورک ظفر لری ایچون شنلککر امر ای دیوردی . لیہ بکلرینہ یازیلان نامہ ایسہ بنہ تہدید ایلہ مالی ایدی :

۱) لیہ ولتوانیہ بکلرہ حکم کہ سدہ سنیہ سعادت دستکامہ مکتوبکیز کوندروب لیہ ولتوانہ قرالغنہ سابقا فرانسز اولوب صہد اولان زعموندنام قرالک قز قزندانشن اوغلی اولوب ایسونیہ (۱) قرالک اوغلی اولان زعموندی بز قرالغہ قبول ایلشز و سابقا قرالمر اولان زعمونہ نہ نظریقلہ آستانہ سعادتہ آنا و دودہ لریلہ دوستلق و ابو قوکشلیق اوزرہ کچمنش ایسہ بودانی اولوجہلہ کچتہ و بز دانی محکم اقدام ایدوب نصیحت ایدہ روزکہ اول اسکی دوستلقی بوزمق دکل حتی زیادہ دوستلق ایلیہ . امیدصر بودرکہ عظمتلو پادشاہ اسلام حضرتلری دانی سابقا اولان دوستلقدن زیادہ دوستلق بیورہ لر . بیج قرالک حیلہ و خدعہ سیلہ بزم ولایتزدہ نیچہ طالعہ لقلر اولوب اول اجلدن سرحدلردہ اگر بعض فساد اولدو ایسہ دانی بزدن بلایوب بزم اوزریمزہ یغما یلرہ زیرا کہ آراضدہ بعض کسنہ لر وارد . قرالغی بیج قرالک قزندانشنہ چکوب ولایتزدہ خیلی طالعہ لغہ باعث اولدی لر . امیدرکہ باذن اللہ تعالی آنلر دانی تیز کونلردہ منع اولنہ دیو اعلام ایلش سز . بوندن ماعدادانی ہرنہ دیمش ایسہ کوز بالتمام علم شریف عالم اراض محیط و شامل اولدی . سزدن دانی اولملان بومقولہ اخلاص و صداقتہ دوستلق ایدی . ظہورہ کتورمش سز . اما بیج قرالی سدہ سعادتمہ مکتوب کوندروب اغتوسک یکریمی ایکینسندہ لیہ قرالغی ایچون تعیین اولنان موضعدہ بزم قزندانشن مقلیلان اختیار اولنوب قرال نصب اولمشدر . یالکیز لہ بکلری اولو و بودہ لر اتفاقیلہ اولامشدر . بلکہ عامہ لتوانہ بکلری اتفاقیلہ اولمشدر . یرار ایلیچیلرلہ و ابراملرلہ دعوت ایدوب آملشدر . اگر قزندانشن قرال اولورسہ کچن قراللردن زیادہ خالص دوست اولوب ابو قوکشوکی اولق مقرردر دیو اعلام ایتمکین اقتضا آندوکی اوزرہ بیج قرالغہ نامہ ہایوم یازیلوب الزام اولمشدر . اگر حالیا اعلام آندو ککیز اوزرہ ایسونیہ قرالک اوغلن قرال ایدوب بیج قرالک قزندانشن ایلیچیلر و ابراملرلہ کتورصر ایسہ عتبہ علیامزلہ اولان دوستلق اسکی دن زیادہ اولوب ملحوظ کزدن زیادہ دوستلق ایلہ رعایت اولنورسز . اگر بیج قرالی بو بابدہ عہدہ وامانی رعایت ایتیوب قرالغہ مقرر ایدوب فتنہ و فسادہ باعث اولورسہ ہمہ حال یانہ قلبایوب ایدو کین بولقدہ ہیچ عجزصر بوقدر . کندویہ دانی بو وجہلہ نامہ یازوب کوندرلمکین سزہ یازوب کوندرلمکین سزہ دخی نامہ ہایونمز ارسال اولندی . کر کدرکہ بو بابدہ قول و قرار کزدہ صداقت و اخلاص کزدہ ثابت قدم اولوب غیرت و جہتکیز مقتضاسنجہ قرالغہ قبول آندو ککیز

ایسونیه قرالی اوغلن کا کان قرالغه قبول ایدوب رضای هابونمه مخالف بیج قرالنک قرنداشن قبول ایلیوب داترهیه اوغراغیه سز. اکر بیج قرالنک قرنداشن قرالغه قبول ایدر سکزر رضامنه مخالف ایش آتمش اولور سز. بو تقدیرجه حرکاتکیز وبالی بونیو کزه اولوب وقتکزه حاضر اولوق کرکسز. زیرا بوبابده بیج قرالندن وسزدن بر ایکی دفعه مکتوبکیز کلدی. جوابکیز بر برینه موافق دوشمدی. دیدوککیز اوزره حیلله و خدعه بیج قرالندن ایسه اندو کین همه حال بولور. ارا کوزده بیج قرالنی بیج فرانک قرنداشته چکنلر ایچون منع ایلر سز اول مقوله معندک ضرری سزه طوقنور. اکر مملکت و ولایتکزه حضور اوزره اولوب استانه سعادتله کا کان دوستلق اوزره اولوق مراد کوز ایسه اسونیه قرالنک اوغلن تمام قرالغه نصب و تعیین ایدوب رعایا و برابا کزله مملکت و ولایتکزه حضور حال ایله اولوب قرنداشن داغما اوغراغیه سز دیو یازلشد. (اسرین افندی حضرتلری کندی خط شریفلری ایله یازوب پاشایه کوندرمشدر) فی ۱۰ ذ ۹۹۵»

لهستان اتخابانی یالکیز اسوهچ قرالنک اوغلی سکیز موندک اتخابی ایله بیتمه دی. ماقسیمیلیان، قرالنی اردو قوتیله ده کندیسنه تأمین اتمک فکرنده بولوندی. سیز یاده کائن (پتحن) ده، (قراقوی) ده، مدهش بر مغلوبیته اوغرادی. نهایت، سکیز مونده طرفدار اولان زامویسکی نک ماقسیمیلیان قارشلی غالبیتی مسئله بی تماماً حل ایدی. ماقسیمیلیان سیز یاده اسیر اولدی. لهستان تاجندن کلیاً فراغت اتمک شرطیله یاقاسنی قورنار ایلیدی (۱). دیوان، اردل و بوده سی واسطه سیله لهستان اتخابانک بو صفحه لرندن کاملاً خبردار اولدی. بوقارغشه لقه باب عالی ده اشتراک ایدی. لهستان طرفلرینه آقین ایتمی ایچون خانه، تانار مفرزه لرینه بیک تفنک انداز و ایکی یوز بار کیر بوللاماسی ایچون ده بغداد و بوده سنه امرلر کوندردی. اردل و بوده سنه کوندریلن آتیده کی حکمه دشمن طرفنه کوز قولاق اولماسی توصیه ایدلدی:

« اردل و بوده سنه حکم که مکتوب کوندروب لیه جانینه کوندردو کک جاسوس مقسیمیلیان عسکرندن بدی سکیز بیک یرار عسکر ایله کندویه تابع اولان بکلری جمع ایدوب فضولی واروشه کیرمک استدکده واروشده اولان رئیس نیجه بیک عسکر ایله حصاردن چیقوب جنک ایدوب مقسیمیلیانک نیجه بیک عسکری قلنجندن کچوب کندو فرار ایدوب اردل نیجه قودقدده سکیز عدد ابری طوبی و نیجه بیراق و یراقلری آلتوب جزوی عسکر ایله خلاص اولوب لیه دن اون بر میل بروده شیوریه حصارنده اولوب و ایسوجنی به قرالک اوغلی زعموندی غره محرم الحرامده قره قو (۲) حصارینه کروب لیه بکلرین جمع ایدوب یقینده قراللق تاجن

(۱) یورغا، دولت عثمانیه تاریخی، جلد ۳، ص ۲۶۲

(۲) قراقوی

کتورسلر کرکدر دیو خبر و بردوکن بلدرمش سن . دخی ہرنہ عرض ایلدک ایسہ جملہ سی پایہ سربرمہ عرض اولنوب معلوم شریفم اولشدر . بیوردوم کہ وصول بولنقدہ من بعد دخی سدہ سنیہ سعادت مدار و عتبہ علیہ کردون مدارمہ اولان و فورصدافت و بیودیتک موجینجہ دایما اول جانبلرہ کوز قولاق طوتوب ویرار جاسوسلر کوندروب احوال و اطوارلری نوجہلہ در کرکی کبی تتبع و نجسس اندروب علی التوالی واقف و مطلع اولدوغک اخباری اعلامدن خالی اولیہ سن و ولایت اردل عسکریلہ دائم حاضر و آمادہ اولوب اعدادن ولایت اردلہ ضرر و کزند ایرشدرمک باندہ انواع مساعی جیلہ ظہورہ کتورہ سن (اردل ایلچیسنہ ویرلشدر فی ۱ ربیع الاول ۹۹۶) (۱) .

باب عالینک الک زیادہ حرکاتی نجسس و تعقیب ایلدیکی ، آوستریا ایدی . بدون بکلربکیسی بووظیفہ بی بحق ایضا ایدیوردی . ذاتاً بکلربکینک یگانہ وظیفہ سی ، تورکیہ نیک شمال سرحدندہ مسلح بر محافظلق وظیفہ سی ایفاسندن عبارتدی . کوزل بودین ، بکلربکیسی ، یکیکچری آغاسی ، دفتردارلری ، سرحد غازیلری ایلہ بوخدمتی اجرادن خالی قالمادی . باب عالی ، بدون بکلربکیسندن « بیج قرالی » نیک حرکاتہ دائر مفصل معلومات آلدی . دشمنک « فکر فاسد و خیال کاسد » ندن خبردار اولوق ایستہدی . بدون والیسنہ آئیدہ کی حکمی کوندردی .

« بدون بکلربکیسنہ حکم کہ مکتوب کوندروب لیل و نهار ولایشک حفظ و حراستی خصوصندہ اقدام و اہتمام اوزرہ اولدوغک و بوندن اقدام بیج قرالنک قرنداشن لیلہ ولایتندن بعض اشقیا حرکاتی ایلہ ولایت لیلہ قرال اولنہ واروب تمام قراللفہ اوطورہ حق جملہ لیلہ عسکرندن بیج قرالنک قرنداشنہ عدو اولنلر کلوب مقابلہ ایدوب محکم جنک ایلوب قرالک قرنداشی آدملرندن واکا تابع اولان لیلہ عسکرندن بی نہایہ ملاعین خاسرین تلف اولوب بیج قرالنک قرنداشی یوز نفر آدم ایلہ آنجیق خلاص اولدوغن و حالا قرالک ولایتندہ جابجا جمعیت ولوب اما فکر فاسدلری نہایدوکی معلوم اولماظلہ برابر جاسوسلر کوندرلدوکیکن داخی یوایدہ ہرنہ دعش ایسک بالتمام معلوم شریفم اولشدر . ایددی کفارخا کسارک مکرو حیلہ سندن جدا غفلت جایز دکلدر . بیوردوم کہ واردوقدہ من بعد کمال بصیرت و انتباہ اوزرہ بدونہ تابع اولان عسا کر منصورہ یہ محکم تنبیہ و تائکید ایلہ سن کہ دایما آت ویراقلری ایلہ حاضر ومہیا سرحدلرک حفظ و حراستلری امورندہ غفلت ایتیموب کمال تیقظ و انتباہ اوزرہ اولرلر وسنداختی کماکان حفظ و حراست و ضبط وصیانت رعیت باندہ دقیقہ فوت ایتیموب غفلت ایلہ عیاذباللہ تعالی اعدای خاکسار طرفندن بر محالہ ضرر و کزند ایرشدرمکدن احتیاط اوزرہ اولوب دایما عسا کر منصورہ ایلہ مہیا و حاضر بوانوب اعدا طرفتہ ناظر اولوب فکر فاسد و خیال کاسدلری ندر و حالا اولان جمعیتلرندن مہادلری نہ اولوب وبالجملہ (نوراسی سیلنیش) طرفندن واقف و مطلع اولدوغک احوالی علی التوالی صحیح اوزرہ اعلامدن خالی اولیہ سن . (بوزدغان دلپسی احمد جاوشہ ویرلدی) فی ۱۸ محرم ۹۹۶ ،

باب عالی اردل قرانله و بودین بکله بکیسنه تدبیرلر انخاذای ایچون نامه لر کوندردیکی صره ده، لهستان انتخاباتی مسئله سی تاممیله حل ایدلمشدی. سیکیزمونده، هر درلو رقابتدن خلاص اولارق، قرال انتخاب ایدلمش، استانبوله ایلمچی بیله یوللامشدی. باب عالی، آرزوسنک بو صورتله قوه دن فعله گلش اولماسندن دولایي ممنوندی؛ یکی قرال سیکیزمونده کوندردیکی نامه ده بو ممنونیتی صراحة بیان ایدیوردی:

« لیه قرالیه نامه هایون یازله که بوندن اقدام ولایت لیه قرال اولنلرک هر زمان سلطنت قاهره مزه اولان صداقت و اخلاص لرندن زیاده سرك طرفکزدن عرض رقیت و اختصاص اولنوب بیوک ایلمچیکزدن مقدم ادمکیز کلوب لیه ولایتنه کلوب قرونه (۱) کلدو کدن صکره ولایتک ضبطنه مباشرت اولنودوقده بی قرالک قرنداستیه دوکشوب غلبه اولدیفکیز اجلدن یاننده اولان عسکر ایسه بی قرالک ولایتنه قاچوب بعده آلمان و مجار ولایتلرندن یکی عسکر کتوروب تکرار جنگه مباشرت ایلدو کده لیه ولایتک عسکری غالب و دشمن عسکری غالب و دشمن جانجی خائب و خاسر اولوب طویلردن والات حر بلردن براغوب فرار ایدوب نیخته (۲) نام شهره کیروب حصار قیادوب محکم محاصره اولوب ولایت لیه خلقنک اهل فساد اولنلرندن خیلی کسنه اله کیروب سایر استانه سعادت اشیا مزه اولان اخلاص و اختصاص کزه متعلق هر نه تحریر و اعلام اولمش ایسه جمله سی پایه سریر سعادت مصیر مزه عرض اولنوب علم شریفمز محیط اولمشدر، کرکدرکه وصول بولدوقده من بعد دخی فؤاد صداقت معتاد کزده اولان وفور اخلاص و فرط اختصاص کز موجبنه کجا کان عبودیت و دوستلق ده ثابت قدم و راسخ دم اولوب دوستمز دوست و دشمن مزه دشمن اولوب سرحد قبودانلرینه محکم تیبیه و تآکید ایلیه سن که قواعد صلح و صلاحی تمام رعایت ایدوب هیچ بروجله عدول و انحراف بزم دخی ممالک محروسه مزده اولان بهادران رزم قوینک عروق شجاعتی محک و وطنیان اولنوب مراسم صلح و صلاحی مرعی طوبوب ایکی جانبک رعایای اسوده حال اولالر. بوجانیده شرایط صلح و صلاح خلل پذیر اولاز. هان اول جانبدن خلاف عهد وضع صدورندن اجتناب کرکدر. مادامکه قاعده صلحی رعایت ایلیوب بوجانیدن عهد و امانه مخالف وضع اولق احتمالی یوقدر. صداقت و دوستلقده ثابت قدم اولوب ذره قدر خلافتنه جواز کوسترلیه .

فی ۲۱ ن ۱۹۹۶ .

احمد رفیق

(۱) تاج

(۲) پتخن